

05.06.2018

BESITTNINGSÖVERTAGANDE AV ETT KONKURSBO

I denna rekommendation behandlas vanliga åtgärder i samband med besittningsövertagandet av ett konkursbo. På grund av särdragen i konkursbon är det inte nödvändigt att i samtliga bon utföra alla åtgärder som tas upp i detta sammanhang, men å andra sidan kan även andra åtgärder vara nödvändiga i vissa bon.

1 ALLMÄNT

När domstolen försätter gäldenären i konkurs övergår rätten att bestämma över gäldenärens egendom på borgenärerna. För skötseln av egendomen och förvaltningen av konkursboet utser domstolen en boförvaltare som utan dröjsmål ska ta över besittningen av konkursboets egendom. Boförvaltaren ska reda ut vilken egendom som hör till konkursboet och vilka rättigheter konkursboet har, försäkra sig om att dessa hålls kvar i konkursboets besittning samt se till att egendomens värde bevaras och rättigheterna förblir i kraft. För fullgörandet av sina uppgifter har boförvaltaren rätt att få i 9 kap. 1 § i polislagen avsedd handräckning av polisen, om boförvaltaren hindras att fullgöra sitt uppdrag, 14 kap. 5 § 3 mom. i konkurslagen (KonkL).

Boförvaltaren ska fortsätta besittningsövertagandet även om ändring söks i beslutet att försätta gäldenären i konkurs eller ansökan om företagssanering har avslagits och ändringssökande pågår då konkursen inleds. Försäljning av egendom och uppsägning av avtal som är viktiga för fortsättningen av affärsverksamheten ska dock undvikas så länge detta är möjligt med tanke på en förnuftig boförvaltning. Boförvaltaren ska inte vidta några andra åtgärder än sådana som förutsätts för att bevara egendomens värde och rättigheterna samt åtgärder som är nödvändiga för att begränsa onödiga kostnader, om en nedläggning av konkursen har ansökts och nedläggningen verkar sannolik.

Rättsverkningarna upphör om konkursen läggs ned, förfaller eller annars upphör eller om beslutet att försätta gäldenären i konkurs upphävs.

Besittningsövertagandet kräver samarbete med gäldenären. Delegationen rekommenderar att boförvaltaren utan dröjsmål underrättar gäldenären om påbörjandet av konkursen. Försättandet i konkurs ska delges gäldenären personligen eller per telefon. Om detta inte är möjligt, ska gäldenären underrättas så snart som möjligt till exempel per e-post, telefax eller brev.

Boförvaltaren ska bemöta gäldenären sakligt och beakta gäldenärens intressen på behörigt sätt. Gäldenären är skyldig att medverka till att boförvaltaren kan fullgöra sina uppdrag. Detta omfattar bland annat att lämna över egendom verksamhetslokaler i boförvaltarens besittning, ge handledning om datasystem samt att ge uppgifter som behövs för upprättandet av boförteckningen och skötseln av boförvaltarens övriga uppgifter. Bestämmelser om gäldenärens ställning finns i 4 kap. i konkurslagen. Rekommendation 15 har getts om rådgivning och handledning för gäldenärer och i bilagan till den beskrivs gäldenärens rättigheter och skyldigheter närmare.

Boförvaltaren ska förklara för gäldenären vilka rättigheter och skyldigheter hen har i konkursförandet. Om gäldenären försummar sin skyldighet att medverka så att boförvaltaren inte kan sköta sitt uppdrag på behörigt sätt, ska boförvaltaren först uppmana gäldenären att fullgöra sin skyldighet att medverka. Vid fortsatt försummelse ska boförvaltaren hos domstolen yrka på i 4 kap. i konkurslagen avsedda tvångsmedel mot gäldenären.

Arbetstagare är skyldiga att bistå boförvaltaren i utredningen av boet. Boförvaltaren bör försöka utnyttja arbetstagarnas arbetsinsats under uppsägningstiden. Det kan vara ändamålsenligt att förlänga en nyckelpersons (till exempel en bokförare) anställning, om hen kan lämna uppgifter som behövs för boutredningen av bo.

Om boet omfattar egendom som förskäms eller snabbt mister sitt värde, måste egendomen säljas utan dröjsmål för att undvika förluster. Försäljning av boets egendom behandlas utförligare i rekommendation 11.

Domstolen förordnar en tillfällig boförvaltare för högst två veckor, om en boförvaltare inte kan förordnas genast när konkursen börjar. En tillfällig boförvaltare ska inte vidta andra åtgärder än de som är nödvändiga för besittningsövertagandet eller vården av egendomen eller för tryggheten av konkursboets rättigheter (14 kap. 5 § 2 mom. i konkurslagen). Vanligtvis omfattar dessa åtgärder att säga upp arbetstagarnas anställningsavtal samt eventuellt andra avtal som medför kostnader, att spärra bankkonton, sälja egendom som förskäms eller snabbt sjunker i värde, skydda och försäkra annan egendom samt att ge utlåtanden och lämna meddelanden inom den uppsatta tidsfristen.

2 MEDDELANDEN

Konkursens rättsverkningar börjar när domstolen beslutar att försätta gäldenären i konkurs. Boförvaltaren ska omedelbart därefter vidta åtgärder för att ta över boet i sin besittning. Av denna anledning är det viktigt att domstolen utan dröjsmål underrättar boförvaltaren om att konkursen har börjat.

Innan domstolen förordnar en boförvaltare, ska domstolen höra den som föreslås bli förordnad till boförvaltare (8 kap. 1 § 2 mom. i

konkurslagen). Då ska den som föreslås bli förordnad meddela domstolen om han eller hon av något tvingande skäl (till exempel en resa eller brådskande arbetsuppgift) inte kan börja sköta uppdraget omedelbart eller vid någon bestämd tidpunkt. På detta sätt kan det undvikas att domstolen beslutar att konkursen ska börja vid en tidpunkt då boförvaltaren tillfälligt är förhindrad att sköta uppdraget.

I konkurs- och företagssaneringsregistret för domstolen in uppgifter om konkursbeslutet. Domstolen ska också på ett sätt som lämpar sig för ändamålet meddela sitt beslut i ett ärende som gäller försättande i konkurs till gäldenären och den ansökande borgenären samt borgenären som hörts i ärendet.

Boförvaltaren ska se till att kungörelsen om påbörjandet av en konkurs publiceras i Officiella tidningen, en eller flera dagstidningar eller på något annat ändamålsenligt sätt, om boförvaltaren anser att detta är nödvändigt. En kungörelse kan behövas för att ta reda på antalet okända borgenärer, upptäcka bristfälligheter i bokföringen eller på grund av någon annan orsak.

Boförvaltaren ska uppmanas att publicera kungörelsen i utlandet, om detta är påkallat på basis av insolvensförordningen eller en internationell konvention som är bindande för Finland eller om det av någon annan anledning är nödvändigt.

Boförvaltaren ska sända den kungörelse som har publicerats om att konkursen har börjat till alla kända borgenärer för kännedom (22 kap. 2 § 2 mom. i konkurslagen). Underrättelsen ska göras utan dröjsmål fastän ingen särskild tidsfrist föreskrivs. Särskilt ska boförvaltaren se till att de största borgenärerna underrättas så snabbt som möjligt efter att konkursen har börjat. Underrättelsen ska även sändas till de övriga borgenärerna senast när boförteckningen har blivit klar. Om det senare visar sig att det finns ytterligare borgenärer, ska dessa underrättas utan dröjsmål. Ibland kan det dock av praktiska skäl (främst när det finns många borgenärer) vara ändamålsenligt att en del av borgenärerna underrättas först i samband med att bevakningsmeddelandet sänds.

Boförvaltaren ska sända ett meddelande om en konkurs som har börjat i Finland till de kända borgenärer som har sin boningsort, hemort eller stadgeenliga hemort i någon annan medlemsstat inom Europeiska unionen. Bestämmelser om meddelandets innehåll finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 om insolvensförfaranden. (artikel 54). Frågan tas upp till närmare behandling i rekommendation 6.

Artikel 54.2 i insolvensförordningen innehåller en förteckning över uppgifter som ska ges till gäldenärerna. Boförvaltaren ska använda standardformuläret "Meddelande om insolvensförfarande". I meddelandet inkluderas också en kopia av standardformuläret "Anmälan av fordringar" som avses i artikel 55 eller information om var formuläret kan hämtas.

De formulär som av kommissionen sammanställts för boförvaltaren och gäldenären finns på olika språk på adressen:

https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-fi.do?init=true

Boförvaltaren ska även utan dröjsmål lämna ett meddelande om att konkursen har börjat till utsökningsmyndigheten på gäldenärens hemort och på den ort där gäldenären äger en fastighet, till den behöriga lönegarantimyndigheten, till den inskrivningsmyndighet inom vars domkrets gäldenären har en fastighet eller någon inskriven särskild rättighet samt till fartygsregistret, luftfartygsregistret och värdeandelsregistret, om konkursboet omfattar sådan egendom (2 § i justitieministeriets förordning om konkursärenden, 502/2004). Meddelanden som gäller fastighet och särskild rättighet som ska göras till Lantmäteriverket kan sändas per e-post till adressen kirjaamisasiat@maanmittauslaitos.fi och per brev till adressen Lantmäteriverket, inskrivningsärenden, PB 1010, 00521 Helsingfors. I meddelandet till lönegarantimyndigheten ska nämnas huruvida gäldenären har anställda eller inte.

Enligt konkurslagen ska meddelanden sändas på ändamålsenligt sätt per post eller med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod. Delgivning kan också ske per telefon, om ett skriftligt förfarande inte är nödvändigt på grund av sakens natur. I allmänhet kan ett meddelande per e-post anses vara mest ändamålsenligt. Meddelandet kan sändas med ett e-postmeddelande via ärendehanteringssystemet Kosti.

Meddelande om att en konkurs har påbörjats ska sändas till den behöriga näringsmyndigheten, om gäldenären bedriver näring som kräver ett tillstånd eller en registrering. En förteckning över de aktuella näringsgrenarna finns i 3 § i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919). Om till exempel ett företag inom hotell- och restaurangbranschen som idkar införsel, partiförsäljning, utskänkning eller detaljförsäljning av alkohol försätts i konkurs, ska ett meddelande om att konkursen har börjat lämnas till tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) eller till regionförvaltningsverket. Konkursboet ska ansöka om ett eget försäljningstillstånd, om det tar över den aktuella verksamheten. Om gäldenären har bedrivit i tobakslagen avsedd detaljförsäljning av tobaksprodukter och nikotinvätskor och konkursboet fortsätter verksamheten, ska konkursboet meddela förändringen till den kommun som har beviljat detaljhandelstillståndet (46 och 49 § i tobakslagen).

Gäldenären kan ha bedrivit sådan verksamhet som har krävt tillstånd, även om inte själva näringsidkandet har varit tillståndspliktigt. Till exempel krävs miljötillstånd för verksamhet som är skadlig för miljön. Boförvaltaren ska även i dessa fall meddela tillståndsmyndigheten om tillståndshavarens konkurs.

Boförvaltarens skyldighet att lämna skatte- och övervakningsanmälningar gällande gäldenärens beskattning och anställningar behandlas mer ingående i rekommendationerna 4 och 10. Konkursboet beviljas ett eget FO-nummer på ansökan. Konkursboet behöver ett eget FO-nummer, om det betalar löner som utgör massaskuld eller ansöker om momsplikt eller vill bli infört i förskottsuppbördsregistret.

Gäldenären förs av från förskottsuppbördsregistret när konkursen börjar. På ansökan förs konkursboet in i förskottsuppbördsregistret. Det lönar sig för konkursboet att ansöka om att bli införd i förskottsuppbördsregistret, om konkursboet skickar ut fakturor för arbetsersättningar och bruksavgifter på vilka betalaren är skyldig att verkställa förskottsinnehållning.

3

BESITTNINGSÖVERTAGANDE AV EGENDOM SOM INGÅR I KONKURSBOET

3.1

Allmänt

Boförvaltaren svarar för att en förteckning görs över egendomen, även när någon annan än boförvaltaren eller en anställd hos boförvaltaren gör förteckningen. Av denna anledning ska boförvaltaren eller en anställd hos boförvaltaren personligen göra sig förtrogen med de väsentligaste delarna av egendomen i konkursboet och ge klara anvisningar om hur egendomen ska förtecknas och se till att dessa iakttas. Förutom en fysisk inventering av egendomen ska boförvaltaren utgående från bokslut, bokföring och övriga handlingar reda ut vilken annan egendom gäldenären eventuellt har.

Boförvaltaren har rätt att få uppgifter om gäldenärens bankkonton, betalningsrörelse, finansieringsavtal och finansieringsförbindelser, förmögenhet och beskattning samt om andra omständigheter som gäller gäldenärens ekonomiska ställning eller den ekonomiska verksamhet som gäldenären har bedrivit (8 kap 9 § i konkurslagen och 13 § 2 mom. 2 punkten i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter). Boförvaltaren ska använda sig av denna rätt för att ta reda på vilken egendom som tillhör gäldenären.

3.2

Egendom som ingår i konkursboet

I konkursboet ingår med små undantag den utmättningsbara egendom som gäldenären har när konkursen börjar och den egendom gäldenären erhåller medan konkursen pågår. Bestämmelser om den egendom som ingår i konkursboet finns i 5 kap. i konkurslagen.

I en fysisk persons konkursbo ingår dock inte egendom som gäldenären får eller inkomster som gäldenären förvärvar efter att konkursen har börjat. Denna egendom omfattar vanligtvis lön som inflyter till gäldenären under tiden efter att konkursen börjat. Borgenären kan utanför konkursförfarandet genom normala indrivningsmetoderindriva sina konkursfordringar av sådan ny egendom eller inkomst.

Gäldenärens pantsatta egendom ingår i konkursboet. Boförvaltaren ska vårda den pantsatta egendomen på samma sätt som annan egendom som ingår i konkursboet, om inte annat följer av pantavarens skyldighet att vårda panten. Boförvaltaren ska med pantavaren komma överens om vården av panten och kostnaderna för den.

Till konkursboet hör i allmänhet också gäldenärens egendom utomlands. Om det är ekonomiskt ändamålsenligt, ska boförvaltaren vidta behövliga åtgärder för att få egendom som är utomlands och som ingår i konkursboet i konkursboets besittning. Lokala aktörers hjälp ska vid behov anlitas för besittningsövertagandet. Om centrum för gäldenärens huvudintressen finns utomlands, omfattar ett konkursförfarande som börjar i Finland dock endast gäldenärens egendom i Finland.

Ett ägar- eller återtagningsförbehåll binder konkursboet, och egendomen hör inte till konkursboet om överenskommelsen om förbehållet har ingåtts innan gäldenären med stöd av överlåtelseavtalet har fått egendomen i sin besittning och gäldenären inte har haft rätt att överlåta egendomen vidare, foga den till annan egendom eller annars bestämma om egendomen så som en ägare gör. Konkursboet har rätt att tillträda överenskommelsen genom att till säljaren betala den utestående köpesumman jämte räntor. Konkursboet kan också lösa in egendomen genom att betala säljarens fordran.

Har överenskommelsen om ägar- eller återtagningsförbehållet däremot ingåtts först efter att gäldenären har fått egendomen i sin besittning, eller har gäldenären haft rätt att överlåta egendomen, foga den till annan egendom eller annars bestämma om egendomen så som en ägare, är villkoret utan verkan mot konkursboet och egendomen ingår i konkursboet. I dessa fall ska säljaren bevaka sin fordran i konkursen.

Egendom som påstås höra till någon utomstående ingår i konkursboet om den utomståendes ställning grundar sig på ett förmögenhetsarrangemang eller annat arrangemang vars rättsliga form inte motsvarar arrangemangets verkliga innehåll eller syfte och om den rättsliga formen uppenbart används för att undvika verkställighet eller undanhålla borgenärerna egendomen (5 kap. 11 § i konkurslagen). Boförvaltarens behörigheter omfattar inte att ta utomståendes egendom i sin besittning utan den utomståendes samtycke. Boförvaltaren ska framställa ett yrkande till den utomstående om att egendomen frivilligt ska återlämnas till konkursboet. Efter behov ska boförvaltaren väcka talan vid domstol i ärendet. Om det finns risk för att den utomstående förskingrar eller överlåter egendomen vidare, ska boförvaltaren omedelbart hos domstolen ansöka om en säkringsåtgärd.

Egendom som inte tillhör konkursgäldenären, utan en utomstående, ska överlämnas till den rätta ägaren, om äganderätten till egendomen ostridigt har utretts. När egendom som har förvärvats med ägar- eller återtagningsförbehåll utlämnas ska en vederbörlig redovisning göras över vad egendomen är värd och vilket det resterande skuldbeloppet är. Det finns också skäl att begära ett kvitto över utlämnandet.

Enligt lagen om deponering och förvaring av kulturmaterial ska framställare, distributörer och utgivare av tryckalster och upptagningar överlåta tryckalstret eller upptagningen till Nationalbiblioteket för förvaring. Enligt 25 § i lagen är den överlåtelseskyldiges konkursbo skyldigt att fullgöra den överlåtelseskyldighet som ankommer på gäldenären.

3.3

Bankkonton, kreditkort, kassa och nycklar

Omedelbart efter att konkursen har börjat, ska boförvaltaren frånta dispositionsrätten till bankkontona och samla in kreditkortet av konkursgäldenären och konkursgäldenärens representanter. Dispositionsrätten till kontona ska överlåtas till boförvaltaren, om användningen av kontona fortsätter under konkursen. Om alla kreditkort inte omedelbart kan fås in, ska boförvaltaren hindra att korten används genom att underrätta den som har beviljat kreditkortet om att konkursen har börjat. Boförvaltaren ska ge en fysisk person som försatts i konkurs anvisningar om att styra löner som inflyter efter att konkursen börjat och andra prestationer som inte hör till konkursboet till ett bankkonto som inte hör till konkursboet.

Konkursgäldenärens medel ska i allmänhet deponeras på ett enda bankkonto till vilket konkursboets hela betalningsrörelse koncentreras. Ett separat konto ska i regel öppnas för konkursboet. Om det är uppenbart att konkursförfarandet kommer att förfalla och konkursboets penningrörelse kommer att bli så obetydlig att det inte är ändamålsenligt att öppna ett nytt bankkonto för konkursboet, kan konkursboets penningrörelse skötas genom att fortsätta använda gäldenärens bankkonto, om kontot inte är försett med kredit. Om boförvaltaren avslutar ett konto som konkursgäldenären har haft, ska boförvaltaren försäkra sig om att de medel som inflyter på kontot överförs till det konto som har öppnats för konkursboets räkning. Boförvaltaren ska granska gäldenärens kassa och utse en person som svarar för kassan eller alternativt vid behov tar över kassan i sin besittning. Boförvaltaren ska försöka styra boets betalningsrörelse genom bankkontot och minimera kassatillgångarna. Boförvaltaren ska ta nycklarna och passerkorten till gäldenärens lokalteter i sin besittning, utom i den händelse att gäldenären eller någon representant för gäldenären behöver tillträde till lokaliteterna till följd av fortsatt verksamhet eller någon annan anledning.

3.4

Besittningstagande av bokföringsmaterialet

Boförvaltaren ska ta konkursgäldenärens bokföring i sin besittning. Detsamma gäller övriga dokument som gäller konkursgäldenärens förvaltning eller ekonomiska ställning. Dessa dokument omfattar bland annat protokollen från bolagsstämmor och styrelsesammanträden, finansieringsavtal samt avtal av väsentlig betydelse för gäldenärens rörelse.

Boförvaltaren ska även se till att bokföringsmaterial, datorprogram, dataregister och andra uppgifter som berör företaget och som finns i konkursgäldenärens datasystem tas i besittning. Boförvaltaren ska även se till att bokföringsmaterial, datorprogram, dataregister och andra uppgifter som berör företaget och som finns i konkursgäldenärens datasystem tas i besittning. Vid behov ska boförvaltaren låta ta nya säkerhetskopior.

I samband med besittningsövertagande ska boförvaltaren också reda ut vilka datasystem (ekonomiförvaltningen, bankförbindelserna) som personalen har rätt att använda och efter behov vidta åtgärder för att återkalla eller begränsa dessa fullmakter.

Besittningstagandet och förvaringen av bokföringen ska göras på det mest ändamålsenliga sättet. Om bokföringsmaterialet har förvarats eller bokföringen upprättats hos en utomstående tjänsteleverantör, kan konkursboet fortsätta avtalet mellan gäldenären och tjänsteleverantören, avsluta avtalet eller ingå ett nytt avtal.

Om gäldenärens bokföring finns i en pålitlig utomstående bokförarens besittning, kan boförvaltaren komma överens med bokföraren om att denne fortfarande ska behålla bokföringen för konkursboets räkning. Konkursboet betalar en ersättning enligt förbindelse för förvaring och användning av bokföringsmaterialet under konkursen.

Om bokföringsmaterialet finns hos en utomstående, har konkursboet rätt att mot ersättning av materialets leveranskostnader få gäldenärens bokföringsmaterial i sin besittning (9 kap. 3 § 2 mom. i konkurslagen). Om det material som ska levereras är i elektronisk form, ska boet också ersätta direkta kostnader för lagring av materialet på ett annat medium och överföring av materialet. För utskrift av elektronisk bokföring ska dessutom utskriftskostnaderna betalas. En utomstående som har gäldenärens bokföringsmaterial i sin besittning har inte retentionsrätt till bokföringsmaterialet. En utomstående kan inte vägra att överlämna materialet till konkursboet, fastän konkursboet inte de facto kan betala leveranskostnaderna.

Boförvaltaren ska göra upp en förteckning över det övertagna materialet. Av förteckningen ska åtminstone på mapp- och fodralnivå framgå vilka handlingar mappen eller fodralet innehåller samt till vilken tid dokumenten i dem hänför sig. Förteckningen kan också senare användas i konkursförfarandet, till exempel när dokument överlämnas till skatte- eller polismyndigheterna. Rekommendation nr 10 innehåller en beskrivning av hur gäldenärens bokföring ska slutföras och hur ett mellanbokslut ska göras per konkurstidpunkten.

3.5

Utredning av immateriella rättigheter

Immateriella rättigheter kan vara mycket värdefulla och boförvaltaren ska fästa särskild vikt vid övertagandet av dessa. Boförvaltaren ska försöka säkerställa att de immateriella rättigheter som ingår i konkursboet förblir i konkursboets besittning.

Boförvaltaren ska utreda vilka avtal gäldenären har ingått om immateriella rättigheter. Dessa avtal avgör i första hand om rättigheterna kan överlåtas vidare eller inte. Rättigheterna kan omfatta till exempel upphovsrättigheter, patent, nyttighetsmodellrättigheter och varumärken. Vid behov ska boförvaltaren anlita sakkunniga vid utredningen och besittningsövertagandet av uppgifter och egendom.

I fråga om datorprogrammen ska boförvaltaren ta reda på vilka färdigprogram eller för företaget skräddarsydda program som har använts i företaget, vem som har rätt att använda dem eller äger dem, samt om de får överlåtas. Om ett datorprogram eller ett verk i direkt anknytning till det har skapats vid utförande av arbetsuppgifter som följer av ett arbetsförhållande, övergår upphovsrätten till datorprogrammet och verket på arbetsgivaren enligt 40 b § i upphovsrättslagen. I så fall hör datorprogrammet till arbetsgivarens konkursbo och kan överlåtas vidare.

Boförvaltaren ska försöka få källkoder, dokumentation och lösenord till datorprogram som ägs av gäldenären i sin besittning. För att säkerställa övertagandet finns det i allmänhet skäl att göra en säkerhetskopiera av gäldenärens filer så snart som möjligt efter att konkursen börjat.

Även gäldenärens kundregister, kundavtal och andra uppgifter som hänför sig till gäldenärens verksamhet (till exempel tillverkningsformeln för en produkt, byggnadsritningar eller anvisningar) kan i vissa situationer ha förmögenhetsvärde. Vid övertagandet och behandlingen av kundregistret bör hänsyn dock tas till de begränsningar som sätts upp i personuppgiftslagen om behandlingen av fysiska personers personuppgifter. Enligt 11 § i personuppgiftslagen är det i regel förbjudet att behandla känsliga personuppgifter.

3.6

Utmätt egendom

Ett utmätningsförfarande som har inletts före konkursens början avbryts när konkursen börjar och utsökningsmyndigheten till konkursboet överlämnar den utmäta egendomen och de medel som eventuellt har influtit genom utmätning. På konkursboets begäran kan utsökningsförfarandet dock fortsätta för boets räkning. Om försäljningen av den utmäta egendomen redan har kungjorts när konkursen börjar, fortsätter utsökningsförfarandet trots konkursen, om inte konkursboet begär att det ska avbrytas (3 kap. 6 § 1 mom. i konkurslagen).

Enligt högsta domstolens prejudikat HD:2017:21 kan en preskriberad fordran som är verkställbar utan dom bevakas i en konkurs och få betalning från egendom som har utmätts från fordran innan den preskriberades.

4

GÄLDENÄRENS POSTFÖRSÄNDELSE OCH ÖVRIGA FÖRSÄNDELSE

Boförvaltaren ska omhänderta brevårsändelser och andra meddelanden som hänför sig till gäldenärens rörelse (4 kap. 4 § i konkurslagen). När det gäller brevårsändelser ska postföretaget underrättas om att årsändelserna härefter ska sändas till boförvaltaren. Alternativt ska boförvaltaren se till att han eller hon i tillräcklig utsträckning får reda på vilken post som fortfarande befordras till gäldenärens lokaler.

En boförvaltare har inte rätt att ta del av personliga meddelanden som är adresserade till gäldenären eller en representant för gäldenären. Om

sådana meddelanden erhålls, ska antingen adressaten underrättas, meddelandet vidarebefordras till adressaten eller meddelandet returneras till avsändaren. Om boförvaltaren av misstag öppnar ett personligt meddelande, ska boförvaltaren omedelbart avbryta läsningen när dess natur framgår.

Boförvaltaren ska försöka komma överens med gäldenärens anställda om hur boförvaltaren i tillräcklig utsträckning ska få del av meddelanden som hänför sig till gäldenärens ekonomiska verksamhet eller utredningen av konkursboet. När det gäller de anställdas e-postmeddelanden har boförvaltaren enligt bestämmelserna i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) samma rättigheter och skyldigheter som arbetsgivaren. Boförvaltaren ska uppmana gäldenärens representanter och anställda att styra sina personliga meddelanden till andra än gäldenärens e-postadresser.

5 SKYDD, BEVAKNING OCH FÖRVARING AV DOKUMENT

Sådan egendom i boet som kan skadas av väder och vind eller av någon annan yttre orsak ska skyddas på ett ändamålsenligt sätt. Vid behov ska boförvaltaren se till att egendomen flyttas eller samlas på ett enda ställe.

Boförvaltaren ska ordna nödvändig bevakning av boets egendom. Bevakning behöver dock inte ordnas om bevakningskostnaderna är avsevärda jämfört med värdet på den egendom som ska bevakas eller om stöldrisken inte kan anses vara betydande. Om det finns anledning, ska boförvaltaren låta byta låsen till kontorslokaler och lager.

Skyddandet av immateriella rättigheter och affärshemligheter kan kräva att gäldenärens datorer och datamedier fråntas de anställda, att vissa teleförbindelser avbryts eller att behörigheter återkallas eller begränsas.

Om det i bestämmelserna rörande gäldenärens verksamhet föreskrivs om en skyldighet att förvara vissa dokument eller uppgifter under en viss tid, omfattas konkursboet också i allmänhet av skyldigheten. En sådan skyldighet kan gälla bland annat material som tas upp i föreskrifterna i bokföringslagen, lagen om advokater och lagen om patientens ställning och rättigheter. Bestämmelser om förvaring av patientuppgifter finns i 12 § i lagen om patientens ställning och rättigheter samt i 22–24 § i förordningen om patientens ställning och rättigheter. Boförvaltaren ska vid behov tillsammans med Valvira utreda om journalhandlingarna kan översändas för förvaring exempelvis till en hälsovårdscentral.

6 FÖRSÄKRINGAR

Boförvaltaren ska reda ut om konkursboets lagstadgade försäkringar och övriga försäkringsskydd är adekvata. Onödiga försäkringar ska sägas upp. Anställningsbaserade försäkringar behandlas i rekommendation 4.

Boförvaltaren ska för konkursboets räkning teckna försäkringar som ger ett försäkringsskydd som är rimligt med hänsyn till realiseringsvärdet av boets egendom samt risken för att den kommer till skada, om gäldenären inte har frivilliga skadeförsäkringar eller om de har upphört att gälla. Boförvaltaren ska undersöka om det är förmånligare att fortsätta en tidigare försäkring än att teckna en ny. I detta fall kan konkursboet fortsätta den gällande försäkringen genom att underrätta försäkringsbolaget om att försäkringstagaren numera är ett konkursbo. Samtidigt bör det redas ut huruvida ansvarsförsäkringen innehåller ett villkor som förutsätter att försäkringen är i kraft såväl när skadan inträffar som när ersättning söks. Det finns det skäl för boet att hålla en försäkring i kraft åtminstone fram till att alla kända yrkanden har framställts, om försäkringen innehåller ett villkor av denna typ.

Konkursboet kan för boets räkning lyfta tillgodohavandet på en personförsäkring till försäkringens återköpsvärde, om försäkringen är förenad med återköpsrätt. Försäkringsavtal kan innehålla villkor som förutsätter att konkursboet i rask takt återoppar återköpsrätten. Är avtalet däremot sådant att förordnandet om förmånstagare inte kan återkallas, kan boet inte säga upp försäkringen och lyfta återköpsvärdet. Försäkringspremier som har betalats för en personförsäkring som innehåller ett oåterkalleligt förordnande om förmånstagare kan även återvinnas till boet på de grunder som föreskrivs i 56 § lagen om försäkringsavtal. Konkursboet kan komma överens om att en försäkring som saknar ekonomiskt värde för boet överförs på den försäkrade själv.

Ett försäkringsbolag kan inte säga upp en trafikförsäkring på grund av att försäkringstagaren har försatts i konkurs. Under konkursen svarar konkursboet för trafikförsäkringspremien och fordonsskatten. Konkursboet kan undvika premierna genom att göra en avställningsanmälan till försäkringsbolaget eller ett besiktningskontor. Boförvaltaren ska meddela försäkringsbolaget om att den försäkringsskyldige har ändrats, om anmälan inte görs eller om fordonet inte säljs eller skrotas omedelbart efter att konkursen börjat.

När konkursboet säljer ett fordon, överlåts registreringshandlingarna för fordonet i samband med försäljningen. Om registreringsbeviset har förkommit, fås ett nytt registreringsbevis på besiktningskontoret med en skriftlig ansökan.

Boförvaltaren ska till fordonstrafikregistret göra en anmälan om överlåtelse av ett fordon även i det fall att fordonet har försvunnit eller överlåtits till en okänd person innan konkursen börjar. I detta fall görs en anmälan till Trafi om att fordonet överlåtits till en okänd person, och till anmälan fogas en så exakt skriftlig utredning som möjligt om överlåtelsen.

Om boförvaltaren beslutar att skrota fordonet, ska hen leverera det till ett av Suomen Autokierrätys Oy:s (www.autokierratys.fi) officiella mottagningsställen för skrotning. Mottagningsstället uppdaterar uppgiften om slutlig avregistrering i fordonstrafikregistret, och fordonets försäkrings- och skattskyldighet upphör på skrotningsdagen.

En anteckning om överlåtelse, skrotning eller avställning av fordonet i registret gör att konkursboets skyldighet att betala fordonsskatt och trafikförsäkring upphör.

Närmare uppgifter om registrering, försäkring och beskattning av fordon finns på Trafis webbplats www.trafi.fi.

7 AVTAL

Bestämmelser om konkursens inverkan på gäldenärens avtal finns både i konkurslagen och i många speciallagar. Enligt 3 kap. 9 § i konkurslagen anses en konkursfordran som inte har förfallit till betalning i konkursen ha förfallit till betalning i förhållandet mellan borgenären och gäldenären.

Boförvaltaren ska ta reda på vilka av gäldenärens avtal som är i kraft samt säga upp avtal som inte behövs för skötseln och realiseringen av konkursboet. Många speciallagar innehåller uttryckliga bestämmelser om avslutande av avtal vid konkurs. Dessa bestämmelser omfattar bland annat 7 kap 8 § i arbetsavtalslagen och 13 kap. 5 § i fråga om tjänstebostad, 8 kap. 7 § i lagen om sjöarbetsavtal, 18 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, 63 § i köplagen, 33 § i lagen om bostadsrättsbostäder, 49 § i lagen om hyra av bostadslägenhet, 39 § i lagen om hyra av affärslokal, 19 § i jordlegolagen, 2 kap. 14 § och 4 kap. 13 § i lagen om bostadsköp, 24 kap 6 § i ärvdabalken, 115 § i informationssamhällsbalken och 24 § i lagen om handelsrepresentanter och försäljare.

Konkursboet har enligt 3 kap 8 § i konkurslagen rätt att fortsätta de avtal som var i kraft när konkursen började, om det inte finns några bestämmelser om avslutande av avtal i speciallagarna. När konkursen har börjat har konkursgäldenärens avtalspart inte rätt att häva avtalet till följd av gäldenärens avtalsbrott, om boet klarar av att fullgöra sina egna avtalsförpliktelser. Konkursboet ska på avtalspartens begäran inom en rimlig tid meddela om boet förbinder sig till avtalet, samt ställa fordrad säkerhet för att trygga att avtalet fullgörs. De avtalsförpliktelser som uppstår efter konkursens början utgör massaskulder för konkursboet, om boet tar över gäldenärens avtal.

Om konkursen börjar mitt under betalningsperioden för ett kontinuerligt skuldförhållande (till exempel ett hyresförhållande), delas vederlaget för betalningsperioden upp dels i massaskuld och dels i skuld som ska bevakas, så att det vederlag som hänför sig till tiden efter att gäldenären försattes i konkurs är massaskuld och det vederlag som hänför sig till tiden före denna tidpunkt är skuld som ska bevakas. När vissa kontinuerliga skuldförhållanden fortsätts kan det finnas skäl för boförvaltaren att utreda eller be en leverantör att utreda antalet leveranser när konkursen började, till exempel genom att avläsa en mätare som visar förbrukning.

Boförvaltaren ska genast efter att konkursen börjat ta reda på om gäldenären har ofullbordade leveranser eller order. Boförvaltaren ska tillsammans med gäldenären och de största borgenärerna utreda

huruvida det lönar sig för konkursboet att fortsätta gäldenärens affärsverksamhet. Boförvaltaren ska se till att konkursboet gör alla behövliga anmälningar och skaffar tillstånd, om ett beslut fattas om att fortsätta verksamhet som är anmälnings- eller tillståndspliktig för gäldenären. Bestämmelser om konkursboets rätt att fortsätta en tillståndspliktig verksamhet för gäldenären finns i bland annat 32 och 48 § i informationssamhällsbalken, 6 § i förordningen om tillverkning av och handel med heders- och förtjänsttecken, 3 § i lagen om privata säkerhetstjänster, 50 § i läkemedelslagen, 19 § i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler, 24 § i skjutvapenlagen, 87 § i körkortsförordningen, 23 § i lagen om taxitrafik och 16 a § i marktäktslagen.

8 RÄTTEGÅNGAR

Omedelbart efter att konkursen har börjat ska boförvaltaren med hjälp av gäldenären, dennas anställda och biträden samt gäldenärens dokument ta reda på om gäldenären har anhängiga rättegångar eller andra myndighetsförfaranden anhängiga.

Boförvaltaren ska fortsätta anhängiga rättegångar, om detta är ändamålsenligt för boet. Vid behov ska boförvaltaren begära att tidsfrister förlängs för att boförvaltaren ska kunna ta reda på borgenärernas åsikt om fortsatt rättegång samt om övertagande av kostnadsansvar.

Gäldenärens egna rättegångskostnader och de av motpartens rättegångskostnader som gäldenären dömts att betala och som kumulerats före konkursen är skulder som ska bevakas i konkursen. I det fall att konkursboet fortsätter en rättegång, har boet massaskuldansvar för sina rättegångskostnader och för ersättning av motpartens rättegångskostnader som konkursboet dömts att betala endast till den del rättegångskostnaderna hänför sig till tiden efter konkursens början. Boförvaltaren bör begära att domstolen i sitt avgörande bestämmer till vilken del konkursboet svarar för rättegångskostnaderna.

Om boet beslutar att inte fortsätta rättegången ska boförvaltaren utan dröjsmål underrätta gäldenären om detta, så att gäldenären kan fortsätta rättegången om hen väljer att göra det. Gäldenären ska ges möjlighet att göra sig förtrogen med ärendet och handlingarna i målet. Boförvaltaren ska se till att inga rättsförluster uppstår under den tid som gäldenären behöver för att sätta sig in i ärendet.

9 MILJÖFRÅGOR

I detta kapitel beskrivs konkursboets miljöansvar utifrån de lagar och domstolsavgöranden som var i kraft då rekommendationen undertecknades. Miljöförörening kan ha pågått under en lång tid, och lagstiftningen om miljöansvar kan ha ändrats under denna tid. Konkursgäldenärens, konkursboets och mottagarens ansvar kan

bestämmas på något annat sätt än det som beskrivs nedan, om miljöföreningen har ägt rum innan de gällande lagarna trätt i kraft.

9.1 Avfall och problemavfall

Boförvaltaren ska se till att löst avfall och problemavfall som finns i lokaler eller på ett område som gäldenären besitter bortförs för adekvat behandling på det sätt som förskrivs i 28 § i avfallslagen. Konkursboet har i egenskap av innehavare som avses i 6 § 1 mom. i avfallslagen massaskuldsansvar för adekvat behandling av avfallet (HFD 2003:51 och 2017:53). Konkursboet kan med en köpare av egendom som ingår i konkursboet försöka avtala att köparen övertar ansvaret för att avfallet förs bort för behandling. Om konkursboet inte kan se till att avfallet behandlas adekvat, ska boförvaltaren underrätta ägaren till den lokal eller fastighet som gäldenären använder eller miljöskyddsmyndigheten om detta, för att dessa ska kunna ordna hanteringen av avfallet.

9.2

Förorenad mark och grundvatten

Enligt 133 § i miljöskyddslagen är den som genom sin verksamhet har orsakat förorening av mark eller grundvatten skyldig att sanera marken och grundvattnet. Enligt den rådande tolkningen har konkursboet inte massaskuldsansvar för förorening av mark eller grundvatten som har orsakats av gäldenärens verksamhet. Konkursboet kan bli ansvarigt även för förorening av mark och grundvatten som inträffat före konkursen började, om boet fortsätter verksamheten som förorenar miljön.

När konkursboet säljer ett förorenat markområde kan köparen med stöd av 133 § i miljöskyddslagen bli skyldig att sanera området om köparen har känt till eller borde ha känt till föroreningen av marken eller grundvattnet. Enligt 139 § i miljöskyddslagen är konkursboet skyldigt att ge köparen tillgänglig information om den verksamhet som har bedrivits på området samt om förorening av marken eller grundvattnet.

9.3

Ansvar för miljöskador

Enligt 1 § i lagen om ersättning för miljöskador ersätts skador som verksamhet på ett bestämt område har orsakat i omgivningen genom bland annat förorening av vatten eller mark. Enligt 7 § 1 mom. 1 punkten i lagen ligger ersättningsansvaret hos den vars verksamhet har orsakat miljöskadan. Enligt den rådande tolkningen har konkursboet inte massaskuldsansvar för miljöskador som har orsakats av gäldenärens verksamhet. Konkursboet kan påföras massaskuldsansvar även för miljöskador som orsakats av gäldenären, om boet fortsätter gäldenärens verksamhet som förorenar vattnet eller marken. Om konkursboet säljer en skadevallande verksamhet, kan köparen enligt 7 § 1 momentet 3 punkten i lagen om ersättning för miljöskador bli ansvarig för miljöskadan om köparen vid överlåtelsen kände eller borde ha känt till skadan.

10

BORGEN FÖR ANSVAR FÖRANLETT AV IDKANDE AV TILLSTÅNDSPLIKTIG TRAFIK

En borgensförbindelse kan ha ingåtts som säkerhet för gäldenärens ansvar (en så kallad verksamhetsborgen), om gäldenären har idkat tillståndspliktig gods- eller persontrafik i enlighet med lagen om kommersiell godstransport på väg. Borgensförbindelsen har ingåtts för att uppfylla förpliktelser föranledda av verksamhet som avses i trafikillståndet. Borgensförbindelsen förvaras hos regionförvaltningsverket på gäldenärens hemort. Borgensförbindelsen hör inte till konkursboet, och de medel som inflyter från den kan inte användas för betalning av boets massaskulder. Borgenärens fordran i förhållande till borgensmannen förfaller inte till betalning i och med konkursen, och enligt 21 och 22 § i lagen om borgen och tredjemanspant är borgensmannen inte skyldig att betala en skuld som täcks av verksamhetsborgen och som inte förfallit till betalning. Enligt 26 § 3 mom. i samma lag har borgensmannen dock rätt att betala en skuld som inte förfallit till betalning. Med borgensmannens samtycke kan boförvaltaren således i samband med konkursförfarandet betala de skulder som täcks av en borgensförbindelse oavsett om borgenärens fordran har förfallit i förhållande till borgenären. Lagen eller förordningen innehåller inga bestämmelser om hur borgensförbindelsen ska fördelas mellan borgenärerna.

Delegationen för konkursärenden rekommenderar att boförvaltaren ser till att borgensbeloppet indrivs och utdelas vid sidan av konkursförfarandet, om borgenärernas fordringar enligt boförvaltarens uppfattning har kunnat utredas tillräckligt tillförlitligt.

I ett fullödigt konkursförfarande kan boförvaltaren ta emot en betalning av borgensmannen för borgenärernas räkning och sedan fördela medlen mellan borgenärerna enligt den fastställda utdelningsförteckningen (HD 2000:76).

Delegationen för konkursärenden anser att boförvaltaren kan ta emot en betalning av borgensmannen och fördela medlen mellan borgenärerna även i en konkurs som förfaller. Mottagningen och fördelningen av medel hör emellertid inte till det egentliga boförvaltningsuppdraget, utan boförvaltaren handlar i denna situation direkt för borgensmannens och borgenärernas räkning. I ett konkursförfarande som förfaller fördelar boförvaltaren de medel som erhållits utifrån borgensförbindelsen mellan borgenärerna enligt den utdelningsförteckning som gäldenären fastställt.

De medel som erhållits på basis av en borgensförbindelse utdelas endast till de borgenärer vars fordran har uppkommit i verksamhet enligt trafikillståndet. Boförvaltaren kan inte fakturera boet för det arbete och de kostnader som verksamhetsborgen medför, men förvaltaren kan före utdelningen av borgensbeloppet ta ut ersättning för sina kostnader samt ett rimligt arvode.

11

UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL OCH SKÖTSEL AV LÖNEGARANTIÄRENDEN

Uppsägning av arbetstagarnas anställningsavtal och skötseln av lönegarantiärendena hör till boförvaltarens första uppgifter. Dessa behandlas utförligare i rekommendation 4.

Helsingfors den 5 juni 2018

Sami Uoti

Petri Hirsimaa

ordförande

sekreterare